

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Кафедра математики та економіки

Л. М. Мех, О. С. Шевченко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА
ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ КУРСОВИХ РОБІТ
З ЕКОНОМІКИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка**

Кафедра математики та економіки

Л. М. Мех, О. С. Шевченко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА
ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ КУРСОВИХ РОБІТ
З ЕКОНОМІКИ**

Чернігів - 2021

УДК 378.091.27:33(072)

М 55

Рецензенти:

Філон Л. Г., доцент, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри математики та економіки Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка;

Дерій Ж. В., професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Чернігівська політехніка».

Мех Л. М., Шевченко О. С.

М 55 **Методичні рекомендації та вимоги до написання курсових робіт з економіки.** – Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2021. – 32 с.

УДК 378.091.27:33(072)

Рекомендовано до друку вченою радою
природничо-математичного факультету
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
(Протокол № 13 від 29 червня 2021 р.)

© Мех Л. М., Шевченко О. С., 2021

ВСТУП

Реформування економіки на ринкових засадах, входження України у світове співтовариство як рівноправного партнера зумовлюють особливу роль економічної освіти в процесі підготовки і формуванні сучасних спеціалістів. Високу ефективність виробництва сьогодні можуть забезпечити спеціалісти, які здатні творчо використовувати набуті знання, об'єктивні категорії та закони економічної науки, вирішувати нестандартні проблеми, щоб осмислити реальні причинно-наслідкові зв'язки та тенденції економічних процесів та явищ.

Логічним продовженням вивчення циклу економічних дисциплін є виконання курсової роботи.

Курсова робота – це одна з форм самостійної роботи студента, в процесі якої він набуває уміння і навичок організації та здійснення наукових досліджень, це закінчене самостійне дослідження по одній із проблем, яка віддзеркалює фахову підготовку спеціаліста. Вона визначає загальноосвітню та фахову зрілість студента, вміння діалектично мислити, творчо застосовувати набуті знання при розв'язанні тих чи інших практичних завдань у сфері управлінської діяльності.

Курсова робота з циклу економічних дисциплін як складова частина навчального процесу, покликана поглибити теоретичні і практичні знання, набуті студентами при вивченні економічних дисциплін, навчити самостійно узагальнювати та викладати матеріал, користуватись інформаційними джерелами, законодавчими та інструктивними документами, статистичними і практичними матеріалами, періодичною літературою.

Зміст курсової роботи повинен відобразити творчий підхід студента, його розуміння закономірностей, що складаються у економічній сфері, уміння аналізувати науковий матеріал, орієнтуватись в усіх сторонах виробничо-господарської діяльності підприємств з врахуванням специфіки перехідного періоду української економіки, робити самостійні висновки та надавати пропозиції щодо удосконалення розглянутого питання.

Успішне виконання студентом курсової роботи значною мірою залежить від того, наскільки він чітко уявляє собі основні вимоги щодо теоретичного рівня, змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу та оформлення роботи.

Теми курсових робіт пропонуються студентам у відповідності з напрямками науково-дослідної роботи кафедри математики та економіки з урахуванням науково-практичних інтересів студентів.

Курсова робота покликана показати, як студент володіє методикою і технікою експерименту, наскільки він уміє аналізувати, узагальнювати і формулювати висновки із результатів дослідження, самостійно працювати з літературними джерелами. Але при оцінці курсової роботи враховуються не лише якість самої роботи, характер викладу основних її положень при публічному захисті, а і її оформлення. Правильне оформлення та своєчасне подання студентом курсової роботи – основна мета даних методичних рекомендацій.

Процес виконання курсової роботи складається з таких послідовних етапів:

1. Вибір теми.
2. Визначення мети та завдання.
3. Розробка плану.
4. Збір та обробка матеріалу (вивчення літературних джерел, систематизація і узагальнення фактичного матеріалу).
5. Написання курсової роботи.
6. Оформлення курсової роботи.
7. Рецензування роботи науковим керівником.
8. Захист курсової роботи.

ВИБІР ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи розпочинається з вибору студентом теми.

Тематику курсових робіт розробляє, обговорює і затверджує кафедра математики та економіки. Студент може вибрати тему не зазначену в переліку. Для цього він повинен звернутись на кафедру з заявою, в якій необхідно вказати повну назву запропонованої теми і обґрунтування її вибору. Без згоди керівника та рішення кафедри довільну тему курсової роботи обирати не дозволяється. Теми курсових робіт повинні бути цілеспрямованими і передбачати самостійну творчу роботу студента з вирішення конкретних проблем.

Студент обирає тему курсової роботи виходячи з наукових інтересів, особистих нахилів, можливостей пошуку необхідної інформації, конкретних матеріалів для проведення аналізу із запропонованого кафедрою переліку (додаток А).

Розробка відразу декількома студентами однієї і тієї ж теми не допускається.

Будь-яке уточнення в назві теми роботи або її зміна можливі тільки з дозволу наукового керівника.

Керівник курсової роботи допомагає студенту визначити правильний напрямок з основними питаннями досліджуваної теми, порядок використання виробничих матеріалів та літературних джерел, систематично консультує студента з питань, що виникають при написанні курсової роботи.

Зміна теми після одержання завдання не допускається.

ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Мета курсової роботи

1. Систематизація, узагальнення, розширення і закріплення теоретичної підготовки з дисципліни.

2. Поглиблення вивчення і розробка окремого конкретного питання на основі теоретичних, методологічних та наукових підходів.

3. Вивчення практичних аспектів досліджуваної проблеми на основі аналізу статистичного матеріалу, практики роботи конкретних підприємств чи їх підрозділів.

4. Розробка конкретних заходів і пропозицій для удосконалення роботи вивченого питання.

В окремих випадках найбільш підготовлені студенти можуть виконувати роботи науково-теоретичного або дослідницько-наукового характеру. Метою таких робіт є глибокий аналіз існуючих науково-методичних підходів до вирішення проблем з обов'язковим висвітленням їх позитивних і негативних якостей і пропозицій щодо вирішення проблем. Тематика таких робіт узгоджується з напрямком наукової роботи кафедри, а результати розглядаються на науково-практичних конференціях або семінарах.

Основні завдання курсової роботи

– систематизація, закріплення і розширення теоретичних і практичних навичок, вироблення навичок аналізувати господарську діяльність;

– закріплення вміння використовувати набуті знання при розв'язанні конкретних завдань в галузях економіки;

– самостійне проведення наукового дослідження з обраної теми, обґрунтування свого погляду та висновків з теоретичних питань;

– розв'язання практичних завдань та підготовка рекомендацій для поліпшення функціонування підприємств, галузі, економіки країни чи вирішення окремих соціально-економічних та екологічних проблем.

РОЗРОБКА ПЛАНУ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА РОБОТА З ЛІТЕРАТУРОЮ

Після вибору теми, визначення мети та завдання студент розробляє план курсової роботи під керівництвом наукового керівника. Складання плану – найважливіший етап підготовки курсової роботи. План повинен охоплювати головні питання теми, бути чітким, логічним і послідовним, не перевантаженим великою кількістю питань, бо це може привести до поверхневого викладання матеріалу. Всі питання плану повинні бути висвітлені в роботі.

У загальному вигляді план курсової роботи може бути таким:

Вступ

1. Теоретичні та методологічні основи і основні наукові підходи щодо розроблюваного питання..

2. Дослідження стану розроблюваного питання з використанням фактичного матеріалу.

3. Пропозиції щодо вдосконалення вивченого питання.

Висновки.

Студент самостійно чи консультуючись з науковим керівником підбирає літературу по темі, визначає найважливіші етапи роботи, які будуть покладені в основу складання плану і розкриття теми. При цьому доцільно ознайомитися з тими джерелами, що вказані у програмах курсів, а також з тими, що систематизовані в тематичному каталозі, який знаходиться в бібліотеці.

Не дозволяється просте переписування та дослівне копіювання літературних джерел та матеріалів підручників. Якщо буде потрібно, у курсовій роботі можуть бути наведені цитати.

Важливе значення в підборі літератури мають періодичні видання: журнали «Економіка України», «Фінанси України», «Вісник НБУ», «Бізнес-Інформ», «Економіка розвитку», «Проблеми економіки», «Маркетинг і менеджмент інновацій», «Академічний огляд», «Актуальні проблеми економіки», «Інвестиційний

менеджмент та фінансові інновації», «Економічний часопис-XXI» тощо.

Вивчення підбраної до теми літератури доцільно починати з читання відповідних розділів підручників і свого конспекту лекцій, потім бажано вивчити законодавчі акти, постанови Верховної Ради; після цього можна перейти до ознайомлення з монографіями і періодичною економічною літературою. Така послідовність при вивченні матеріалу допоможе швидко і глибоко зрозуміти тему, виділити в ній головні питання і скласти план.

Таким чином, на першому етапі вивчення літератури закінчується складенням стислого плану – основи курсової роботи, оскільки, він визначає її структуру, зміст, логічний зв'язок між окремими розділами, на наступному етапі уточнюється і розробляється розгорнутий план, який після погодження з науковим керівником є основою для написання роботи. Заключний етап роботи над літературою – складання в повному обсязі, в письмовій формі тексту курсової роботи.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ

Курсова робота повинна містити: титульний аркуш, зміст, перелік умовних позначень (при необхідності), вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки (при необхідності).

Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи (додаток Б) повинен містити найменування вищого навчального закладу, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; тему курсової роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника; місто і рік.

Зміст

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, зокрема вступу, висновків, списку використаної літератури, додатків та ін.

Перелік умовних позначень

Якщо в курсовій роботі вжита специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальну розшифровку.

Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ

Розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику курсової роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва, особливо на користь України. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання. Обґрунтування вибраної теми закінчується фразою «Таким чином, тема курсової роботи є актуальною», або «Це обумовило вибір курсової роботи».

Мета і задачі дослідження

Формулюють мету роботи і задачі, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему курсової роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження

Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Об'єм вступу 2 – 3 сторінки друкованого тексту.

Основна частина

Основна частина курсової роботи складається з розділів та підрозділів.

Всі частини курсової роботи необхідно органічно пов'язати між собою. Структура та зміст розділів визначаються метою і завданнями, конкретними потребами розробки тих чи інших питань теми для даного об'єкта. Кожний з розділів курсової роботи залежно від обсягу матеріалу, що викладається, може складатися з декількох параграфів (як правило, 3-4 параграфи).

У першому розділі подається огляд літературних джерел, де наводяться і аналізуються основи теорії з даної проблеми, розкривається суть основних категорій і понять, виявляються перспективні напрями дослідження, недоліки існуючих розробок, визначається позиція автора стосовно суперечливих питань;

Другий розділ відображає економічну характеристику об'єкта дослідження, наводить обрану методичку і вміщує аналіз існуючого стану справ по темі, в ньому подається з поясненнями виконані розрахунки, які підтверджують висновки автора;

Третій розділ – це дослідження і обґрунтування головних шляхів вирішення проблеми, яка розглядається та механізму її економічного регулювання.

Кожний розділ курсової роботи має самостійне значення, але всі вони повинні бути підпорядковані основній меті та завданням, направленості теми і органічно пов'язуватись між собою.

Кожний розділ чи підрозділ закінчується підсумковими фразами. При цьому необхідно намагатися досягти того, щоб робота представляла єдине ціле, а не обривки написаних різними стилями «чужих» фраз.

Підсумкові фрази по розділах і підрозділах полегшують написання висновків по роботі в цілому (3–5 сторінок). Тобто **висновки** оформлюються так, щоб вони органічно впливали з тексту роботи і охоплювали її в цілому.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги

Курсову роботу друкують на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) – Шрифт Times New Roman 14, міжрядковий інтервал 1,5.

Обсяг основного тексту курсової роботи – 30-35 сторінок.

Текст курсової роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 10 мм, верхній та нижній – 20 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту курсової роботи повинна бути однаковою.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи. Заголовки структурних частин «Зміст», «Вступ», «Розділ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ».

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в курсовій роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка,

наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в курсовій роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Формули в курсовій роботі (якщо їх більше одної) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого відступу аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах одної сторінки.

Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Ілюстрації

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи:

– найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;

– порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;

– тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;

– експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Приклад:

Рис. 2.4. Схема розміщення елементів касети:

- 1 – розмотувач плівки;
- 2 – сталеві ролики;
- 3 – привідний валик;
- 4 – опорні стояки.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана із ілюстрацією, і де авторові треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках: (рис. 3.1) або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «...як це показано на рис. 3.1». Приклад оформлення (додаток В).

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку курсової роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк. Приклад оформлення додаток Г.

Цитати

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання.

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці).

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема, потрібну інформацію щодо згаданих вимог можна одержати з ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання). Приклад додаток Д.

Додатки

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті курсової роботи.

Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. З правої сторони рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Один додаток позначається як додаток А.

РЕЦЕНЗІЯ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

Рецензія наукового керівника є однією з форм контролю і оцінки виконаної студентом роботи.

У рецензії відображаються:

- актуальність вибраної теми;
- відповідність структури і змісту роботи складеному планові;
- глибина розглянутих з теми питань, правильність їх викладу, повнота розкриття змісту теми;
- використання статистичного матеріалу, його зв'язок з практикою;
- правильність побудови таблиць, графіків, їх аналіз;
- ступінь обґрунтування зроблених автором висновків;
- самостійність викладу матеріалу;
- правильність оформлення роботи;
- рекомендації і поради про те, які питання курсової роботи потребують доопрацювання, в якому порядку ця робота повинна здійснюватися, яку літературу треба вивчити додатково, як краще оформити окремі розділи роботи.

Без рецензії наукового керівника курсова робота не допускається до захисту, а студент без захисту курсової роботи не допускається до екзамену. Ось чому потрібно своєчасно подати курсову роботу на кафедру для рецензування.

Курсова робота подається студентом на кафедру для рецензування за місяць до початку заліково-екзаменаційної сесії. Робота здається лаборанту, який її реєструє в спеціальному журналі і передає для рецензування науковому керівнику, прізвище, ім'я та по-батькові якого вказано на титульному листі курсової роботи.

Студент повинен приділити особливу увагу усуненню тих недоліків і зауважень, які наведені в рецензії.

У тих випадках, якщо деякі зауваження рецензента неясні студенту, чи, на його погляд, неправомірні, необхідно проконсультуватись з керівником і навести додаткові докази для обґрунтування своєї позиції.

Для виправлення помилок і недоліків необхідно виконати додаткову роботу:

- вивчити літературу, яка вказана в рецензії;
- доповнити текст роботи;
- посилити аргументацію;
- зробити правильні висновки.

При цьому не можна змінювати тему курсової роботи, вилучати рецензію керівника, повністю переробляти зміст роботи, необхідно на окремих аркушах виконати зауваження, зазначені науковим керівником в рецензії, і вклеїти їх в кінці курсової роботи.

Останнім пунктом при рецензуванні курсової роботи є попередня оцінка її у формі висновку: «Робота допускається до захисту» чи «Робота не допускається до захисту». Остаточна оцінка дається після захисту роботи.

Робота не допускається до захисту у випадках:

- вона не носить самостійного характеру і повністю списана з літературних джерел;
- написана на основі застарілої літератури з використанням застарілого статистичного матеріалу;
- співпадає за змістом з роботою іншого студента;
- основні питання не розкриті, викладені схематично;
- в тексті є помилкові твердження чи висновки;
- в роботі відсутні пропозиції щодо вдосконалення розробленого питання;
- текст написаний не грамотно;
- оформлення роботи не відповідає вимогам.

Робота, яка не допущена до захисту, повинна бути перероблена студентом відповідно з рецензією і знову подана на кафедру для повторного рецензування.

ЗАХИСТ І ОЦІНКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Підготуватись до захисту курсової роботи означає:

- усунути помилки і недоліки, вказані в рецензії;
- продумати логіку свого виступу і докази висновків;
- осмислити написане в роботі і бути готовим пояснити наведені положення, якщо це стане потрібним.

Захист робіт проводиться публічно перед затвердженою на засіданні кафедри комісією за графіком деканату.

Під час захисту студент повинен показати глибоке розуміння розкритих питань та добре володіти матеріалом.

Тези доповіді студент готує заздалегідь. Доповідь повинна бути не більше 10 хвилин і змістовною. Ця доповідь не потребує переказування всієї роботи. У доповіді студенту слід розкрити актуальність обраної теми, дати характеристику об'єкта і предмета дослідження та доповісти про отримані результати, основні висновки і пропозиції, які він сформував під час дослідження обраної теми.

У виступі треба показати, які недоліки були зроблені в роботі і як вони були усунені, з якими зауваженнями рецензента студент не згоден і чому. Від того, як представлена робота під час захисту студентом, залежить його оцінка.

За результатами захисту та з урахуванням якості виконання курсової роботи виставляється оцінка, яка заноситься до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента.

У процесі захисту курсової роботи оцінюється глибина знань студента в досліджуваній галузі, його вміння вести дискусію, обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору, відповідати на запитання. Узагальнені критерії оцінювання курсової роботи та деталізовані бальні шкали наведено в Додатку Е.

ДОДАТКИ

Додаток А

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Валютний курс та фактори його стабільності в Україні.
2. Іноземні інвестиції як фактор економічного зростання.
3. Людський капітал як фактор зростання та розвитку економіки.
4. Вплив інвестування на зайнятість в економіці України.
5. Роль освіти як фактора економічного зростання в умовах ринкової економіки.
6. Економічні засади розвитку підприємств малого бізнесу в Україні.
7. Бюджетно-податкове регулювання в умовах ринкової економіки.
8. Роль інновацій в сучасних процесах в Україні.
9. Інфляція в Україні та шляхи її подолання.
10. Банківський капітал: стан та перспективи розвитку в Україні.
11. Рівень життя населення та соціальна політика держави.
12. Небанківські фінансові інститути в економічній системі України.
13. Організаційно-економічний механізм активізації іноземного інвестування в економіку України.
14. Безробіття в економіці: причини, форми, тенденції.
15. Експортний потенціал України як фактор інтеграції в світогосподарський простір.
16. Фондовий ринок України: стан та перспективи розвитку.
17. Лізинг: стан та пріоритетні напрямки його розвитку в Україні.
18. Грошовий обіг та інфляція в умовах ринкової трансформації економіки України.
19. Бюджетна система як інструмент регулювання економічного розвитку.

20. Ринок банківських послуг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.
21. Державний бюджет як інструмент макроекономічної політики в умовах ринкової трансформації.
22. Інвестиції та їх роль в структурних перетвореннях економіки України.
23. Грошово-кредитна політика як фактор розвитку економіки.
24. Економічне зростання та проблеми екології.
25. Домогосподарства в системі економічних відносин.
26. Глобальні проблеми і виклики ХХІ століття.
27. Тіньовий сектор в економічному відтворенні.
28. Проблеми участі України у міжнародному поділі праці.
29. Стан і перспективи розвитку економіки України у контексті економічної глобалізації.
30. Міжнародна економічна інтеграція та її види: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз.
31. Енергетична безпека України: стан та перспективи розвитку національного паливно-енергетичного комплексу.
32. Ринок інтелектуальної власності та нормативно-правові засади його функціонування: Україна та світовий досвід.
33. Соціальні стандарти: прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата в Україні.
34. Сучасна банківська система на основні напрямки її розвитку.
35. Тіньова економіка в Україні та проблема легалізації некриміналізованого тіньового бізнесу.
36. Політика зайнятості: цілі, принципи та механізм регулювання зайнятості населення.
37. Антикризове регулювання економіки в умовах сучасної світової фінансової кризи: світовий досвід і Україна.
38. Приватизація та націоналізація: проблема ефективного поєднання державного та недержавного секторів економіки.
39. Економічна рівновага в умовах ринку.
40. Ринок робочої сили та особливості його формування в Україні.

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка**

Кафедра математики та економіки

КУРСОВА РОБОТА

з економіки на тему:

«Інфляція в Україні та шляхи її подолання»

Студентки _ курсу, __ групи

Галузь знань – _____

Керівник: _____

Національна шкала: _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії: _____

Чернігів – 2021

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ РИСУНКІВ

Рис. 1.1. Місце мікроекономіки у загальній економічній теорії

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦІ

Таблиця 1.1

Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Альфа»

Найменування показника	Роки			Відхилення (\pm)	
	2018	2019	2020	2019	2020
А	1	2	3	4	4

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 240 с. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
Два автора	Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посіб. Херсон, 2017. 144 с.
Три автори	Кривов'язюк І. В., Смерічевський С. Ф., Кулик Ю. М. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств : монографія. Київ : Кондор, 2018. 200 с.
Чотири і більше авторів	Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси / М. В. Гриньова та ін. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Гриньова М. В., Оніпко В. В., Купріян К. В., Ходунай В. В. Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с.
Багатотомне видання	Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003–2013. Т. 1–10. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Окремий том багатотомного видання	Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Т. 1. Київ : Радянська школа, 1983. 480 с. Химическая энциклопедия : в 5 т. Т. 2. Москва : Советская энциклопедия, 1990. 671 с.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Коллективний автор	Менеджмент у ХХІ сторіччі: методологія і практика : колективна монографія / Полтавський національний технічний ун-т ім. Ю. Кондратюка. Полтава : Сімон, 2015. 347 с.
Редактор, упорядник	Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. Друк України. 2016 : стат. зб. / уклад. С. В. Буряк. Київ : Книжкова палата України, 2017. 100 с.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 2 листоп. 2017 р. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. 246 с. Синантропізація рослинного покриву України : тези наук. доп. Всеукр. наук. конф., м. Переяслав-Хмельницький, 27-28 квіт. 2006 р. Переяслав-Хмельницький, 2006. 240 с.
Збірник	Україна – сузір'я культур : збірник. Київ : Новий друк, 2018. 244 с. Наука України у світовому інформаційному просторі : збірник. Київ : Академперіодика. 2018. Вип. 15. 104 с.
Стандарти	ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація). ДСТУ EN 61010-2-020:2005. Вимоги безпеки до електричного устаткування для вимірювання, керування та лабораторного застосування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT). Київ : Держспоживстандарт України, 2007. IV. 18 с.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Патенти	<p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p> <p>Двокамерний струминно-зрошувальний сульфідатор : пат. 112332 Україна. № 201606608 ; заявл. 16.06.2016, Бюл. № 23. 4 с.</p>
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p> <p>Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.</p>

Критерії оцінювання курсової роботи

		Об'єкти оцінювання					
Ступінь розкриття актуальності, мети та основних завдань	Повнота викладення теоретичного матеріалу	Глибина аналізу та рівня його інформаційного забезпечення	Рівень самостійності та обґрунтованості висновків та пропозицій	Якість ілюстративного матеріалу і оформлення роботи	Захист курсової роботи		
10	20	20	10	10	30		
Високий рівень розкриття актуальності, огляду літературних джерел, предмету, мети та завдання дослідження (9-10 балів)	Висока якість викладення теоретичного матеріалу. Наявність в роботі аналізу альтернативних теоретичних поглядів, авторського ставлення та творчості у розкритті теми (18-20 балів)	Аналіз глибокий з високим рівнем його інформаційного забезпечення та авторськими висновками (18-20 балів)	Пропозиції обґрунтовані, суттєві, самостійні, висновки вичерпні та охоплюють все дослідження (9-10 балів)	Робота оформлена згідно з встановленими вимогами (10 балів)	Студент показує глибокі знання в досліджуваній галузі, вміє вести дискусію та відповідати на питання, обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору (26-30 балів)		
Достатній рівень розкриття актуальності, огляду літературних джерел, предмету, мети та завдання дослідження (7-8 балів)	Висока якість викладення теоретичного матеріалу, є аналіз альтернативних теоретичних поглядів та відсутнє авторське узагальнення і творчість у розкритті теми (15-17 балів)	Аналіз достатній, але з неповним використанням інформаційних матеріалів (15-17)	Пропозиції суттєві, самостійні, висновки достатньо обґрунтовані (7-8 балів)	Робота оформлена згідно з встановленими вимогами, але є помилки та неточності (6-9 балів)	Студент показує достатні знання в досліджуваній галузі, вміє вести дискусію, відстоювати свою точку зору, але на деякі питання не може дати обґрунтовану відповідь (20-25 балів)		
Поверхневе розкриття актуальності, огляду літературних джерел, мети та завдання дослідження (4-6 балів)	Недостатня якість викладення теоретичного матеріалу, відсутність у роботі аналізу альтернативних теоретичних поглядів і авторського узагальнення (10-14 балів)	Аналіз поверхневий, недостатній рівень інформаційних матеріалів (10-14 балів)	Пропозиції та висновки недостатньо обґрунтовані (4-6 балів)	Робота в основному оформлена згідно з встановленими вимогами, але є багато помилок та неточностей (0-5 балів)	Студент показує поверхневий рівень знань з обраної теми дослідження, веде дискусію, але не може відстоювати свою точку зору та дати обґрунтовану відповідь на ряд питань (15-19 балів)		

Продовження додатку Е

Об'єкти оцінювання						
Ступінь розкриття актуальності, предмету, мети та основних завдань	Повнота викладення теоретичного матеріалу	Глибина аналізу та рівня його інформаційного забезпечення	Рівень самостійності та обґрунтованості висновків та пропозицій	Якість ілюстративного матеріалу і оформлення роботи	Захист курсової роботи	
Недостатнє або відсутнє обґрунтування актуальності теми, не визначені мета та завдання дослідження (0-3 бали)	Поверхневий виклад теоретичного матеріалу, відсутність в роботі альтернативних теоретичних поглядів, авторського ставлення та узагальнення (5-9 балів)	Аналіз недостатній, переважно в описовій формі, відсутні нові статистичні матеріали (5-9 балів)	Пропозиції і висновки не випливають з аналізу дослідження та не охоплюють усієї роботи, містять помилки та неточності (0-3 бала)		Студент показує низький рівень знань з обраної теми дослідження, не може вести дискусію, не може відстояти свою точку зору та дати обґрунтовану відповідь на питання (0-14 балів)	
	Поверхневий виклад теоретичного матеріалу з грубими помилками, відсутність альтернативних теоретичних поглядів та авторського ставлення (0-4 бала)	Аналіз недостатній, переважно в описовій формі, з грубими помилками, відсутні нові статистичні матеріали (0-4 бала)				

ПРИКЛАД ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗМІСТ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ ТЕОРЕТИЧНІ ПОЯСНЕННЯ.	6
1.1. Поняття та природа інфляції.....	6
1.2. Види інфляції та її оцінка.....	9
1.3. Соціально-економічні наслідки інфляції.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	15
2.1. Основні причини виникнення та розвитку інфляції в Україні	15
2.2. Аналіз динаміки інфляційний процесів в Україні	18
2.3. Вплив інфляції на ВВП та динаміку валютного курсу в Україні	22
РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	30
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40
ДОДАТКИ.....	45

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Вибір теми курсової роботи	5
Визначення мети та завдання курсової роботи	6
Розробка плану курсової роботи та робота з літературою	7
Структура курсової роботи та методичні вказівки до написання окремих розділів	9
Вимоги до оформлення курсової роботи	12
Рецензія наукового керівника	18
Захист і оцінка курсової роботи	20
ДОДАТКИ	
Тематика курсових робіт	21
Зразок титульної сторінки курсової роботи	23
Приклад оформлення рисунків	24
Приклад оформлення таблиці	24
Зразок оформлення списку використаних літературних джерел	25
Критерії оцінювання курсової роботи	28
Приклад змісту курсової роботи	30

Навчально-методичне видання

Лариса Михайлівна МЕХ
Ольга Степанівна ШЕВЧЕНКО

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ
ДО ПІДГОТОВКИ КУРСОВИХ РОБІТ
З ЕКОНОМІКИ**

Технічний редактор
Комп'ютерна верстка
та макетування

О. Клімова

О. Клімова

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р.*

Підписано до друку 21.12.2020 р. Формат 60 X 84 1/16.
Ум. друк. арк. 1,86. Обл.-вид. арк. 0,95. Зам. № 955.

Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т. Г. Шевченка,
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53,
тел. 65-17-99

nuchk.tipograf@gmail.com

